

Pääsy kirjastoon aukioloaikojen ulkopuolella

Hyvlk 28.05.2024 § 47
104/12.03.00/2022

Valmistelija

Anni Tiainen, kirjastonjohtaja
p. 040 506 3893, anni.tiainen@rautjarvi.fi

Kuntalaisaloite.fi -palveluun on 24.10.2023 luotu aloite, jonka vastuushenkilönä on Aila Repo.

Aloitteessa ehdotetaan, ”että Rautjärven kirjaston oveen asennetaan sellainen lukulaite, jolla pääsee kirjastokorttia käyttämällä kirjastoon sisälle aukioloaikojen ulkopuolella”.

Omatoimikirjastolla tarkoitetaan kirjastoa, jossa voi asioida, vaikka henkilökuntaa ei ole paikalla: kirjaston oveen on asennettu lukitus, jonka avaamiseen asiakas käyttää kirjastokorttia ja PIN-koodia. Omatoimikirjastossa on sekä palveluaikaa, jolloin henkilökunta on paikalla, että omatoimiaikaa, jolloin asiakkaat voivat asioida kirjastossa itsenäisesti. Yleisten kirjastojen omatoimipalvelut ovat yleistyneet maassamme nopeasti 2010-luvulta alkaen. Kolmessa kunnassa neljästä oli vuonna 2022 omatoimikirjastopalveluja, ja jo yli kymmenen vuoden ajan kunnat ovat voineet hakea omatoimikirjastopalveluiden perustamiseen valtionavustusta (Aluehallintovirastojen julkaisuja 172/2023 <https://avi.fi/documents/25266232/147850625/Julkaisu-172+Omatoimikirjastot+2022-+Joustavuutta+ja+tasa-arvoa.pdf/>).

Rautjärven kunnankirjasto kuuluu Etelä-Karjalan kirjastojen yhteiseen Heili-kirjastokimppaan, ja kimpan yhdeksästä kunnasta kirjaston omatoimipalvelut puuttuvat Savitaipaleelta ja Rautjärveltä (Lemin kirjastossa ollaan parhaillaan siirtymässä omatoimiaikaan). Omatoimikirjaston perustamista Rautjärven kunnankirjaston toimipisteisiin on selvitelty aikaisemmin hyvinvointijohtaja Virpi Nevalaisen ja kirjastonjohtaja Kaisa Myllymäen toimesta (2021). Yhteen kirjastoon tarvittavien omatoimilaitteiden kustannukset olisivat em. selvitysten mukaan noin 20 000 €, lisäksi on arvioitu, että laitteiston vuotuiset ylläpitokustannukset olisivat noin 1500 €. Koko aineisto (n. 32 000 nidettä) on varustettava hälytystarroilla ennen omatoimilaitteiston käyttöönottoa, ja tähän työhön tulisi palkata ylimääräinen henkilö 2–3 kuukaudeksi. Kesällä 2022 hyvinvointilautakunta päätti, ettei Asemanseudun kirjastoon tule omatoimikirjastoa sen kustannusvaikutusten tähden (Hyvlk 14.6.2022 § 43).

Aluehallintovirastojen julkaisussa 172/2023 todetaan, että omatoiminen kirjasto on maassamme jo lähes peruspalvelu. ”Valtakunnallisesti katsoen kysymys on kirjastopalvelun saatavuudesta, joka nyt toteutuu epätasaisesti riippuen siitä, missä kunnassa sattuu asumaan.” Kaisa Myllymäki korostaa selvityksessään (2021), että omatoimikirjaston myötä Rautjärven kunta voisi tarjota kirjastolain (1492/2016) mukaisesti kuntalaisille tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn sekä kansalaistoimintaan. Henkilökunnan työpanosta vapautuisi mekaanisesta lainaus- ja palautustyöstä esimerkiksi lukemisen ja kirjallisuuden edistämiseen sekä tietopalveluun: niin ikään työaika jäisi enemmän mm. koulu- ja päiväkotiyhteistyöhön, digitukeen ja tapahtumatuotantoon. Toisaalta em. AVI:n selvityksen mukaan omatoimipalvelujen myötä henkilökunnan aikaa

kuluu aiempaa enemmän logistiikkaan, järjestelyyn ja yleiseen ylläpitoon ja valvontaan. Omatoimikirjastoissa esiintyvät ongelmat ovat jaettavissa karkeasti teknisiin ongelmiin ja järjestyshäiriöihin, joita esiintyy vaihtelevasti.

Rautjärven pääkirjastolla kokeiltiin maalis-huhtikuun 2024 aikana lauantaiukioloa klo 10–14, ja kävijämäärät olivat seuraavat:

2.3.2024	7
9.3.2024	15
16.3.2024	25
23.3.2024	19
6.4.2024	16
13.4.2024	15
20.4.2024	21
27.4.2024	11

Etenkin lehtilukusali oli lauantaisin suosittu, lainausta vähemmän.

Esittelijä

Hyvinvointijohtaja Koistinen Anu

Päätösehdotus

Hyvinvointilautakunta päättää, että omatoimikirjaston mahdollisuutta Rautjärven kunnan pääkirjastolla (Simpele) selvitetään edelleen ja kertyvistä kustannuksista ja resurssitarpeista tehdään tarkemmat laskelmat. Hyvinvointilautakunta päättää, että omatoimikirjaston käyttöönottoa käsitellään uudelleen hyvinvointipalvelujen talousarvion 2025 yhteydessä.

Päätös

Hyvinvointilautakunta päätti, että omatoimikirjaston mahdollisuutta Rautjärven kunnan pääkirjastolla (Simpele) selvitetään edelleen ja kertyvistä kustannuksista ja resurssitarpeista tehdään tarkemmat laskelmat. Hyvinvointilautakunta päätti, että omatoimikirjaston käyttöönottoa käsitellään uudelleen hyvinvointipalvelujen talousarvion 2025 yhteydessä.